

וכו'. עכ"ל. והקשה שם השל"ה בפי' בגדי ישע (אות ג) מאי קאמר המרדכי 'ונראה' [ר'משמע'], הרי כן איתא להדיא בגמרא! וכתב דמהגמ' אינו מוכח דמותר לשכור ממנו בשבת אף אם היה יכול לשכור ממנו בערב שבת, וכתב המרדכי דנראה לו דאפ"ה שרי, דהרי אין בזה מקח וממכר וכו'. עכ"ד. ולכאורה הוא דלא ככל הראשונים הנ"ל, ואולי אם היה השל"ה רואם לא היה מפרש כן דברי המרדכי, אך לעז"ז י"ל ג"כ שבכל הראשונים הנ"ל, חוץ מהריטב"א, רק כתבו אורחא דמילתא, דכשלא הספיק לשכור בערב שבת אז רוצה לשכור בשבת. אמנם בריטב"א מפורש דכל ההיתר הוא רק אם לא יכול היה לשכור בערב שבת. וצ"ע. וע"ע נתיבות שבת פל"ז סעי' ד בהע' יד).

דף סו

רשיד"ה תהי בה 'ותהי לשון מריח...כלומר מעיין ומחשב...' - צ"ע לכאורה למה לא פי' רש"י כן כבר לעיל בראש העמוד לגבי 'תהו בה נהרדעי'.

דף סז

(ע"ב) 'קרפף יותר מבית סאתים...ואפילו כור ואפילו כוריים...' - פרש"י: דמדאורייתא הויה רשות הרבים גמורה. ע"כ. והנה נחלקו הראשונים (לעיל כב ע"ב) אם יש לדבר סוף, או שאפי' אלף כור מוקפים מחיצה ג"כ חשיבי רשות היחיד מן התורה.

דעת התוספות: אפילו אלף כור, אם הם מוקפים מחיצה הויין רשות היחיד מן התורה. אכן זהו רק אם המחיצות עשויות בידי אדם, אך אם עשויות בידי שמים (כגון הא דבגמ' שם דבבל מוקפת בנהר פרת, וכל העולם באוקינוס) - לא מחשיבות לרה"י.

דעת הריטב"א בשם הרמב"ן: כל שאין המחיצות נראות לעומד באמצען - אינן מחשיבות לרה"י מן התורה, ומה שכתוב כאן 'אפילו כור ואפילו כוריים' היינו עד הגבול הנ"ל (וכשיטה זו גם צידד הרשב"א, אך נשאר בצ"ע. ובביאור הלכה [סי' שמו סעי' ג ד"ה קרפף] כתב דמדברי הרמב"ן עצמו בחידושו לא משמע כמש"כ הריטב"א בשמו, אלא משמע כשיטת התוספות דלעיל, ורק בהא פליגי דלהתוספות גם במחיצה העשויה בידי שמים אין היא מתבטלת במציאות מרוב גודלה, אלא רק אם אתו רבים ומבטלי לה, משא"כ לרמב"ן מחיצה העשויה בידי שמים היא מתבטלת במציאות בגודל כה גדול שאדם העומד בתוכה אינו רואה המחיצות. עכ"ד ביאור הלכה. ובספר בירור הלכה דייק מלשון הגר"ז סעי' ו דג"כ פסק כשיטת התוספות, אמנם הביא דבבני ציון ס"ק ה תמה איך דחה המשנ"ב את הבנת הריטב"א ברמב"ן מכח מה שהוא ז"ל לא ראה כן ברמב"ן. ודו"ק).

'לא מן תוכו' - צ"ל 'לא מתוכו', וכ"ה ברש"י כאן וכ"ה בגמ' להלן ד' פעמים (וכ"ה בדקדוקי סופרים או' ו-ז).

'ההוא ינוקא דאשתפיך חמימיה...' - סיכום שלשת המעשים בס"ד (עד סח ע"ב, ע"פ רש"י תוספות וראשונים כאן ובסוגיות הבאות: שבת קל ע"ב, ביצה יז ע"א, גיטין ח ע"ב, כ"ק פ ע"ב):

מעשה א: חימומו מבעוד יום מים להחם תינוק שימולו בשבת, ולפני המילה בשבת נשפכו המים (שאם נשפכו לאחר המילה קודם שהשתמשו בהם - היה זה עכשו פיקוח נפש ודוחה שבת, אמנם עי' במעשה הבא דיש דעה שאפשר לומר דמיירי הכא אחר שלושה ימים מהמילה, ובכ"ז שרי להגיד לנכרי להחם, דמותר לצורך מצוה לומר לנכרי אף לעשות איסור דאורייתא).

רצו להביא מים חמים מבית אחר שהיו שם מים. אך אמרו להם שלא עשו עירובי חצירות (וא"כ האיסור הוא מדרבנן, דלא היה ברה"ר אלא בחצר שאינה מעורבת, ולכן התירו להלן אמירה לנכרי, אבל אמירה לנכרי באיסור דאורייתא אין ממעשה זה ראייה, ועי' במקרים הבאים).

רצו להביא המים הנ"ל בהסתמך על שיתופי מבואות (והיינו כרבנן דמהני שיתוף בלא עירוב, א"נ בנשתתפו בפת דמהני לכו"ע בלא עירוב [תוס', רשב"א, ריטב"א [נהכריחו כהפי' הראשון]). אך אמרו להם שגם לא עשו שיתופי מבואות.

הביאו ע"י נכרי. אביי רצה להקשות מאיסור שבות דאמירה לנכרי שאינה דוחה שבת.